

P.Z. br. 431/2

HRVATSKI SABOR

Zastupnik Marko Sladoljev

Zastupnik Robert Podolnjak

Zagreb, 01. 02. 2019. godine

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, drugo čitanje, P.Z. 431.

Sukladno članku 196. Poslovnika Hrvatskog sabora (NN 81/13, 113/16, 69/17, 29/18) podnosim sljedeće amandmane na Konačni prijedlog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, drugo čitanje, P.Z. 431:

Amandman 1.

ČLANAK 9.

U članku 9. mijenjaju se stavci 1. i 2. koji glase:

„(1) Javnu knjižnicu kao samostalnu ustanovu može osnovati Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravna osoba u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(2) Privatnu knjižnicu kao samostalnu ustanovu može osnovati druga pravna i fizička osoba.“

Amandman 2.

ČLANAK 10.

Članak 10. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni su osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova. Ustanove koje do stupanja na snagu ovog Zakona nisu ispunile tu obvezu, mogu u roku potrebnom da se osiguraju sredstva i osoblje za osnivanje knjižnice ne duljem od godinu dana od donošenja ovog Zakona ili od svog osnivanja nakon donošenja ovog Zakona, privremeno, posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti, sukladno propisanim standardima.“

Obrazloženje za amandmane 1. i 2.:

Smatram potrebnim izmjenu predloženog stavka članka 10. Naime, posljedica predložene odredbe od strane Vlade je više. Prva vidljiva jest da se dovodi u pitanje dosadašnji, zakonom propisan, standard potpore u obrazovanju i znanosti, da visoka učilišta i znanstveni instituti moraju imati knjižnicu, što se i vrednuje u postupcima vrednovanja tih ustanova. Otvaraju se također vrata i proizvoljnom zatvaranju knjižnica na visokoškolskim ustanovama u budućnosti, jednako kao što i svaka novoosnovana visoka škola/učilište neće morati niti razmišljati da na JEDNAK način kao i druge, ostvaruje iste standarde kvalitete potpore u obrazovanju i znanosti, te da jedna drugima budu nelojalna konkurencija.

Neprihvatljiva je i formulacija da bi JAVNA knjižnica, financirana javnim sredstvima, u mnogim slučajevima trebala ta sredstva trošiti u korist nekog PRIVATNOG poduhvata, onako kako je sada formulirano.

Suštinski, želi se ozakoniti nelegalno stanje u kojem su i danas neka visoka učilišta koja i ne ispunjavaju postojeću zakonsku obvezu. U ovako postavljenom čl. 10. nema uopće obveze osnivanja knjižnice, čak niti roka za to, po tome bi bilo koja visokoškolska ustanova mogla na temelju nekog "ugovora o uslugama" s nekom drugom, bez ograničenja odustati i od postojeće knjižnice u njezinom sastavu, ili je ne osnovati uopće.

Time se ne samo što financijski pogoduje nekim obrazovnim ustanovama koje ne žele knjižnicu, nego i potiče neravnopravnost i nestandardnost u njihovom radu. U pogledu pravnog prometa otvara i različita pitanja zakonitosti, npr. korištenja baza podataka licenciranih za i nabavljenih specifično za javne ustanove. Pitanje standarda je posebno vidljivo, posebno što se radi o izravnoj suprotnosti sa svrhom standarda propisanih iz čl. 12. Smisao se gubi pogotovo ako će visokoobrazovna/znanstvena ustanova u postupku vrednovanja snositi posljedice svakog nedostatka u radu knjižnice (osiguranje dovoljne količine građe, prostora, djelatnika, radnog vremena knjižnice), a druga ustanova će se lako izvući činjenicom da je sklopila ugovor s nekom javnom knjižnicom, koja bi navodno trebala osigurati cjelokupno knjižnično poslovanje po standardu.

Tu se postavljaju i dodatna pitanja, ne samo tko će osigurati potrebna sredstva, nego i mnogo praktičnih, tko će, kao što je već napomenuti, uopće moći koristiti baze podataka zbog toga što su licencni ugovori vrlo striktni, neke sklapa država isključivo za javno financirane ustanove, neke ustanove striktno vezano uz njihovu ustanovu. A dodatni je i problem ako se kod ugovora neke obrazovne ustanove i javne knjižnice zapravo radi o komercijalnoj transakciji (naplati usluge), što mahom zabranjuju licencni ugovori za obrazovne ustanove.

Pitanja pravne osobnosti i ovlasti djelovanja u pravnom prometu se također gomilaju, pogotovo ako se radi o ustanovi s jedne strane i knjižnici u sastavu s druge strane.

Osim već spomenutog pitanja rada JAVNE knjižnice financirane javnim sredstvima u korist nekog PRIVATNOG poduhvata, još dodatnih problema nastaje ako se radi o dvije obrazovne

ustanove koje sklapaju ugovor. Npr. jednog učilišta s knjižnicom i drugog učilišta bez knjižnice. Pitanje je i koji će se studenti, građa, pristupi bazama, prijaviti kod koje ustanove u postupku vrednovanja. I kod nabavke baza podataka, za potrebe licence. Hoće li se isti prostor, djelatnici, uvjeti rada, pa čak i građa i pristupi bazama koji vrijede za jednu knjižnicu i jednu ustanovu, samo replicirati, ponoviti u slučaju druge? Takve virtualne situacije neće imati samo praktične posljedice u vidu neravnopravnosti kod postupka vrednovanja, nego i ozbiljne pravne posljedice u pogledu pravne pripadnosti osoba i stvari, vlasništva, mogućnosti sklapanja licencnih ugovora za baze podataka i sl.

Dodatno, standard za visokoškolske (kojeg nema i tek ga treba donijeti) koji se navodi u čl. 12., ne samo što bi se onda primjenjivao na tu jednu "pružateljicu usluga", već bi se, s obzirom da ne piše KOJA javna knjižnica, taj visokoškolski standard mogao primjenjivati i na neku javnu knjižnicu općeg karaktera, koja uopće ne mora biti visokoškolska. Što je NEMOGUĆA situacija, da jedna knjižnica operira prema dva standarda, pravno, logički, kao i prema svrsi samog standarda.

U svjetlu svega rečenog, nije dovoljno samo prilagoditi sadašnji prijedlog čl. 10. (npr. polovičnim rješenjima tipa da privatne školske ustanove i visoka učilišta mogu sklapati ugovore samo sa drugim privatnim knjižnicama, nikako javnim), nego i prilagodba dovoljno dobra da ne bude ne samo pravno dubiozna, nego da se izbjegne kaotična situacija. Tj. da se ne sroza već dosegnute standarde na svim obrazovnim ustanovama i ne pruža osnivačima tih ustanova, javnim, a pogotovo privatnim, laka mogućnost da izbjegavaju zakonske obveze, standarde, smanjuju troškove i budu nelojalni takmaci jedni drugima, a postupak vrednovanja postane farsa.

Ponavljam, nezamislivo je i nemoguće da ono što bi prijedlog omogućio, da standarde za visokoškolske knjižnice provode neke javne narodne knjižnice općeg karaktera (čak niti ne općeznanstvenog), što je unaprijed čak i neizmjerljivo srozavanje visokoškolske i znanstvene djelatnosti.

Obveza osnivanja knjižnice prema svemu navedenom, mora ostati i jedino moguće je da ostane, a može se jedino formulirati rok za prilagodbu, pogotovo i za već postojeće nezakonite situacije (i čak već postojeće ugovore koji su sklapani bez pravnog temelja). S obzirom da trenutno postoje stari standardi koje, iako nisu propisno doneseni, i sadašnji prijedlog priznaje u čl. 42. st. 4., ne treba čekati za postojeće situacije donošenje novih, koji će samo nadomjestiti stare, kada budu doneseni.

Zastupnik

Marko Stadoljev

Zastupnik

Robert Podolnjak

